

A Denevér barlang és kísérő ürege

Barlangtani Intézet
D - 1966 - 15.
* Könyvtára *

E jelentés megírásánál elsősorban a speleográf tés által megadott kutatási irányvonalat próbáltuk tani.

A Denevér bg a Gerecse hgy-beli Kő-hegy nyugati sziklafalában 242 m tszf. magasságban, felső triász kora dachsteni mészkőpadok egyikéről nyílik. Közlelbbi meghatározása: A Turul emlékműtől északra, 700 m-re, vagy a 11-es számú Karsztaknától ÉK-i irányban, kb 60 m-re található meg. /Az I. számú Karsztakna a Turul emlékmű alatt működik, a II. számú Karsztakna ettől északra 650 m-re van./

A barlang megközelítése: Tatabánya-alsóig vonattal, a továbbiakban gyalog mehetünk. Legegyszerűbb ha a vasutállomástól induló vörös utjelzésen kezdjük el a turát, s elmegyünk egészen az I. számú Karsztakna telephelyének alsó végéig. A telephely alatt indul egy ut északi irányba, ezen megyünk tovább. Utunk végig gyümölcsösök között vezet, majd 650 m után egy szekérutba torkollik. Jobbra fordulunk s 150 m után elérjük a II. számú Karsztakna telephelyét. A drótkerítés mellett megyünk kb. 30 m-t, majd a kerítés sarkán /az erdő szélén/ balra fordulva 80 lépés után egy öreg fa előtt a megtalált ösvényen felfelé haladunk. Az ösvény 45 fokos szögben emelkedik, a barlang az öreg fától számítva kb. 50 m-re, az ösvény jobb oldalán található.

Kisméretű bejáratán/1,5x0,65 m/, mely valószínűleg a történelem előtti idők óta nyitott, csak négykézláb tudunk a barlang előterébe, a Kupola terembe jutni. A terem méretei: h:4m, sz:3m, m:2,5m. A teremből három kuszófolyosó indul. Az első járat, jobboldalon, D-DK-i irányban futva 5 m után egy 90 fokban forduló vakkürtöbe vezet. A kürtő magassága 1,8 m. Ezt a járatot kb. a közepén egy igen szűk/0,2m/ légrés köti össze a barlang második járatával. Ez a kuszoda több kisebb mértékű törés után 9 m után ellaposodik. Folytatására kevés remény van.

A harmadik járat a barlang fő folyosója. K-ÉK-i irányba indul enyhe 4-5 fokos lejtéssel. 6 m után erősen összeszűkül, s a két fal között átnyúló közhíd teszi lehetetlenné a továbbjutást. A hid alatt vagy felett átnézve a táguló kuszoda további, de kényelmesebben járható szakaszt enged feltételezni. Végző következtetésünk, hogy a bg folytatása észak-keleti irányban valószínű.

A Kupolaterem csekély mértékű kitöltését, mely főleg apróköves humuszból állt, csoportom az 1965. évi kutatótábor alatt teljesen eltávolította. Tekintetbe véve, hogy a Denevér bg közel fekszik az ősember hajdani lakhelyéhez, a gazdag ősrégészeti anyagot rejtő Szelém bg-hoz, /600m/ s fekvése is hasonló, fokozott óvatossággal jártunk el. Hegyes acélpálcával a terem padozatát végig szurkáltuk, s csak miután meggyőződünk arról, hogy 0,6-0,7m mélyen mindenütt szilárd kőzet található, láttunk neki a terem kitisztításának./A régészeti anyagot rejtő rétegek általában jóval mélyebben helyezkednek el./ A kitöltés tetején a feltáró kutatás megkezdése előtt igen sok récens csont — nyul, csirke, birka, apró rágesálók stb. — volt látható, s ezt magában a kitöltésben is nagy mennyiségben találtunk. Még néhány, láthatólag a legújabb korból származó mázas cserépedény töredék, s a terem nyugati sarkából egy teljes macska csontváz került elő. Mindán valószínűség szerint a barlangban valamilyen ragadozó állat /róka, vadmacska/ tanyázhatott.

Az előkerült csontok nagyrészt a barlang környékén elástuk, kisebb részét Budapestre hoztuk, s átadtuk az MKBT illetékes szakbizottsága részére.

A Denevér bg nevét tulajdonképpen a benne nagytömegben előforduló denevérek miatt kapta /dr Vigh/. A denevérek nyáron a Kupola-terem nyugati felső sarkában tanyáznak. Több alkalommal vizsgáltuk telen, nagy hidegben is a barlangot, de a denevéreket nem találtuk szokott helyükön. Az 1965 évi munkálatok során az első nap 74 db-t számoltunk meg, ez a szám a továbbiakban egyre csökkent. Az történt ami feltehetőleg a téli időszakban is fenn állt zavaró körülmények hatására a barlang egyelőre megközelíthetetlen hátsó szakaszában húzódtak ~~hátra~~ vissza. Fajtájukra nézve valamennyi megvizsgált példány "kis patkósorrú"-nak /Rhionolophus/ hipposideros Bechst/ bizonyult. Mint érdekességet említem, hogy dr Vigh Gyula a barlang első leírója az igen ritka "fehérterku" denevér egy példányát fogta itt be. Léghőmérséklet a bejáratnál 3 méterre 15C fok, a barlang legtávolabbi pontján 11C fok. Ugyanakkor a barlang előtt 28C fokot mértünk.

Csepegőviz elsősorban a téli időszakban, a fő folyosó végén fordul elő. Összhozama jelentéktelen. A barlang jelenlegi vízszintes vetületi összhossza 24 m. Alapterület cc 20 m². Kőbtartalom cc 34 m³.

Bivak-lik.

A Denevér barlangtól 8 m-re, de 4,5 m-rel magasabban helyezkedik el. Dr Vigh Gyula még nem említi a "Gerecse hgy barlangjai" című ismertetésében. A rendelkezésünkre álló szakirodalomban még csak utalást sem találtunk rá.

Bejárata 10-15 fokos lejtéssel indul, tölcéserszerűen D-DK-i irányba. Lényegében egyetlen hosszú kuszójáratból áll, csak két helyen szakítja meg fülkeszerű kiszélesedés. Magassága végig 40 és 70 centiméter között mozog. A járat szélessége a bejárat szélességét is beleszámítva 1,1 m-től 0,5 m-ig terjed.

Mielőtt bontásához hozzákezdünk volna összesen 5 m hosszú volt. A kitöltés légrés nélkül töltötte be az egész szelvényt 8,50 m-ig. Itt volt egy 70 cm hosszú légrés. Az utolsó 2 m-t már újból az egész szelvényt kitöltő agyagban bontottuk. A kitöltés különben végig erősen tömörödött agyagos, köves volt. Csontmaradványokat és egyéb életre utaló nyomokat nem találtunk. A barlang jelenlegi végpontja 11 m-rel van a bejárat mögött. Bontását a későbbiek során is folytatni kívánjuk, mert nagy a valószínűsége annak, hogy a 4,5 m-es szintkülönbség ellenére is a két barlang összefügg.

Munkálataink során a Denevérből és a Bivak-likből összesen cca 12-15 m³ kitöltést bontottunk ki. Mind a Denevér barlangból, mind a Bivak-likből teljesen hiányzik mindennemű képződmény.

1964-ben a barlangokat már egy ízben felmértük, 1965-ben tekintve, hogy több helyen métereket bontottunk ki a térképet ennek megfelelően javítottuk.

1966 októberében talajszint süllyesztés és vésés után sikerült a főfolyosóban lévő szűkületen átjutni, és megállapítani, hogy feltevésünk helyes volt, a barlang valóban keleti irányban fog folytatódni, bár a jelenlegi végpont kissé el van iszaposodva.

A térképet, a készített fotókat, és egy topográfiai vázlatot e jelentéshez mellékelünk.

Lendvay Bende

Lendvay Bende Ákos
II. csop.

Eredeti példányt a helyi
Köznevelési
Jóly